

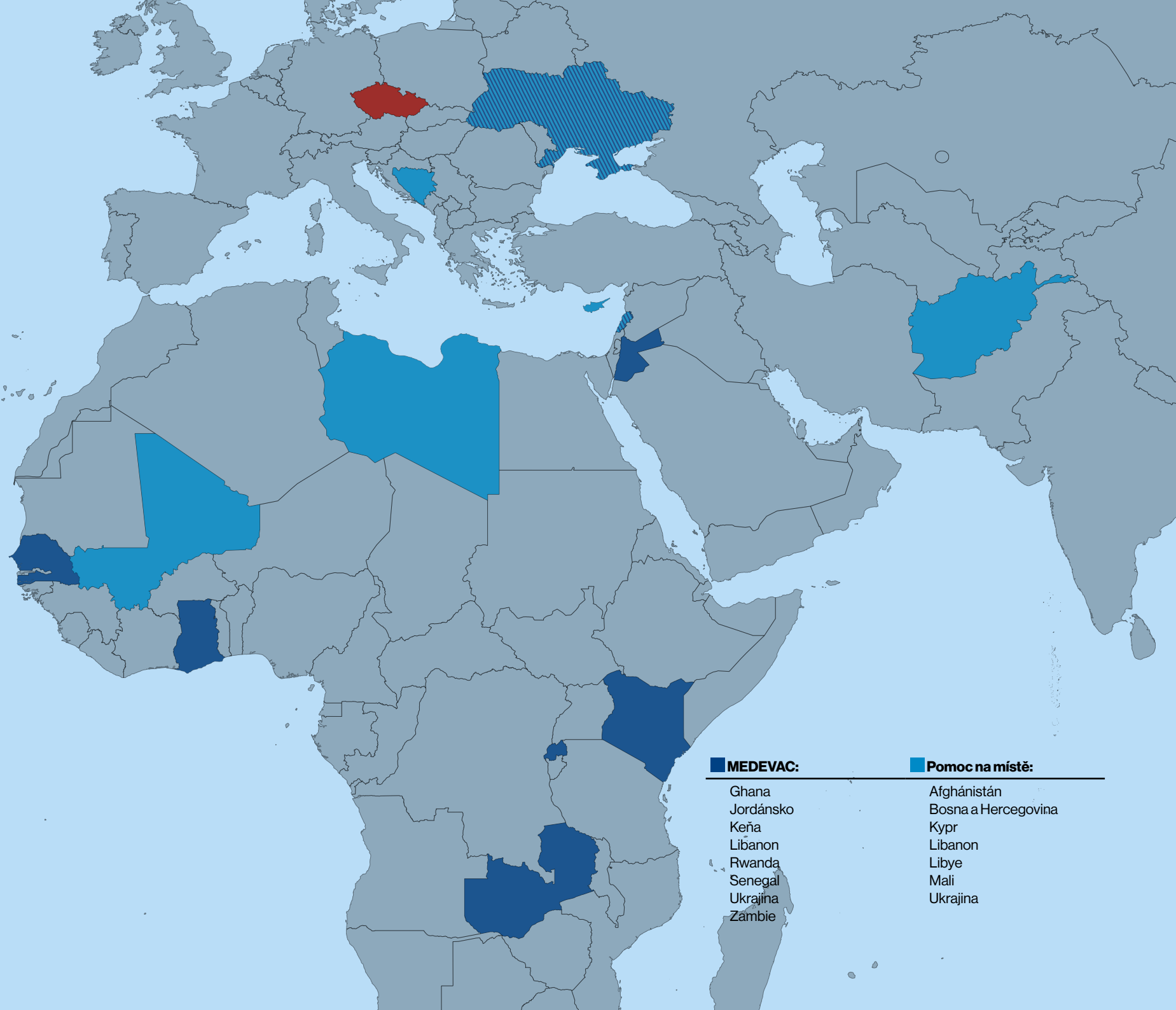
Zpráva za rok
2022

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

MEDEVAC czech

POMOC NA MÍSTĚ
CZECH

Obsah

Úvodní slovo ředitelky odboru azylové a migrační politiky	3
Obecné informace o programu MEDEVAC a čísla	4
Aktivity programu medevac v roce 2022	6
Lidé za programem MEDEVAC	12
Zahraniční partneři	13
Nová tvář programu	14
Specializace pod lupou: anesteziologie	17
Anesteziologický kongres	18
Osobnosti programu:	19
Rekognoskace	21
Projekty na budování zdravotnické infrastruktury	23
Mimořádná pomoc Ukrajině	25
Partnerské organizace: Český červený kříž	27
Šíření povědomí o programu	28
Co o nás napsali	30
O programu Pomoc na místě	34
Pomoc na místě v roce 2022	37
Východní středomořská a západobalkánská migrační trasa	38
Bezprostřední sousedství EU	42
Centrální středomořská migrační trasa	45
Západní středomořská migrační trasa	47
Mimořádné situace příspěvek v návaznosti na přijetí Solidární deklarace	48
Mimořádná pomoc Ukrajině	49
Monitoring realizace projektů	50
Pomoc na místě v roce 2023	52
Náš tým	55

Úvodní slovo ředitelky odboru azylové a migrační politiky

Milí čtenáři,

rok 2022 přinesl nečekané výzvy spojené s ruskou vojenskou agresí na Ukrajinu. Právě na Ukrajinu proto směřovala značná část naší pomoci. V rámci našich programů bylo poskytnuto šest peněžních darů, bylo vypraveno celkem devět dodávek materiální humanitární pomoci a tři pacienti byli přijati na léčení do České republiky.

Pro program MEDEVAC byl minulý rok mimořádně úspěšný – jeho působení bylo rozšířeno o další specializace, o nové země i partnery, realizováno bylo sedm rekognoskačních misí do zahraničí a naše zdravotnické týmy odoperovaly rekordní počet pacientů, a to téměř dvakrát více než v roce 2021.

Prostřednictvím programu Pomoc na místě jsme v roce 2022 podpořili celkem devět projektů v sedmi zemích. Poskytlí jsme také první český příspěvek v návaznosti na tzv. Solidární deklaraci, která byla přijata většinou členských států Evropské unie, včetně České republiky, v červnu 2022 jako základ dobrovolného solidárního mechanismu se státy nejvíce zasaženými nelegální migrací do Evropy.

Vše, co se nám podařilo zrealizovat je výsledkem spolupráce a souhry mnoha lidí – lékařských týmů, partnerských nemocnic, kolegů na zastupitelských úřadech, ve spolupracujících rezortech a organizacích. Dovolte mi, abych zde vyjádřila svůj velký dík a uznání všem, kdo pomáhají spolu s námi a svůj profesní život spojili s našimi programy.

Mgr. Pavla Novotná

Obecné informace o programu a čísla

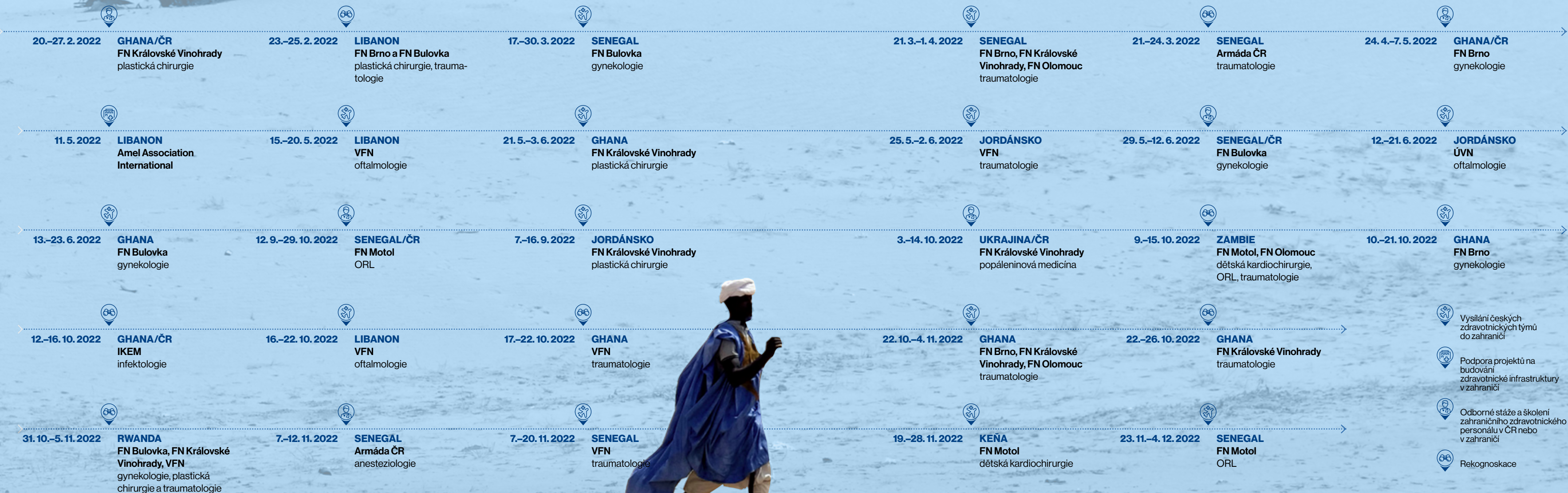
Cílem vládního programu MEDEVAC je poskytovat zdravotní péči pro zranitelnou část obyvatelstva ve zdrojových či tranzitních migračních zemích. Program je realizován od roku 1993 a je koordinován Ministerstvem vnitra ČR.

Realizace programu MEDEVAC v roce 2022

- 14** lékařských misí do zahraničí (Ghana, Jordánsko, Keňa, Libanon, Senegal);
- 851** uskutečněných operačních výkonů v zahraničí na 833 pacientech (gynekologie, oftalmologie, ORL, plastická chirurgie, traumatologie);
- 7** rekognoskačních misí do zahraničí za účelem rozšíření programu MEDEVAC jak ve stávajících zemích, tak ve zcela nových (Ghana, Libanon, Rwanda, Senegal, Zambie);
- 5** odborných stáží zdravotníků v České republice, 1 školení v zahraničí (Ghana, Senegal, Ukrajina) – celkem 19 vyškolených osob + 20 osob vyškolených v rámci zahraničních misí;
- 1** zdravotnický projekt na budování zdravotnické infrastruktury v Libanonu ve výši 5 mil. Kč;
- 2** zahraniční přijetí z Ghany a Senegalu v rámci Zdravotnického fóra Česká republika – Afrika 2022;
- 8** zapojených českých nemocnic (FN Brno, FN Bulovka, FN Královské Vinohrady, FN Motol, FN Olomouc, IKEM, ÚVN, VFN);
- mimořádná humanitární pomoc Ukrajině ve formě materiální pomoci, zdravotních evakuací, stáže a podpory projektů mezinárodních organizací;
- výstava fotografií programů MEDEVAC a Pomoc na místě v rámci předsednictví ČR v Radě EU.

Aktivity programu MEDEVAC v roce 2022

- Vysílání českých zdravotnických týmů do zahraničí
- Podpora projektů na budování zdravotnické infrastruktury v zahraničí
- Odborné stáže a školení zahraničního zdravotnického personálu v ČR nebo v zahraničí
- Rekognoskace

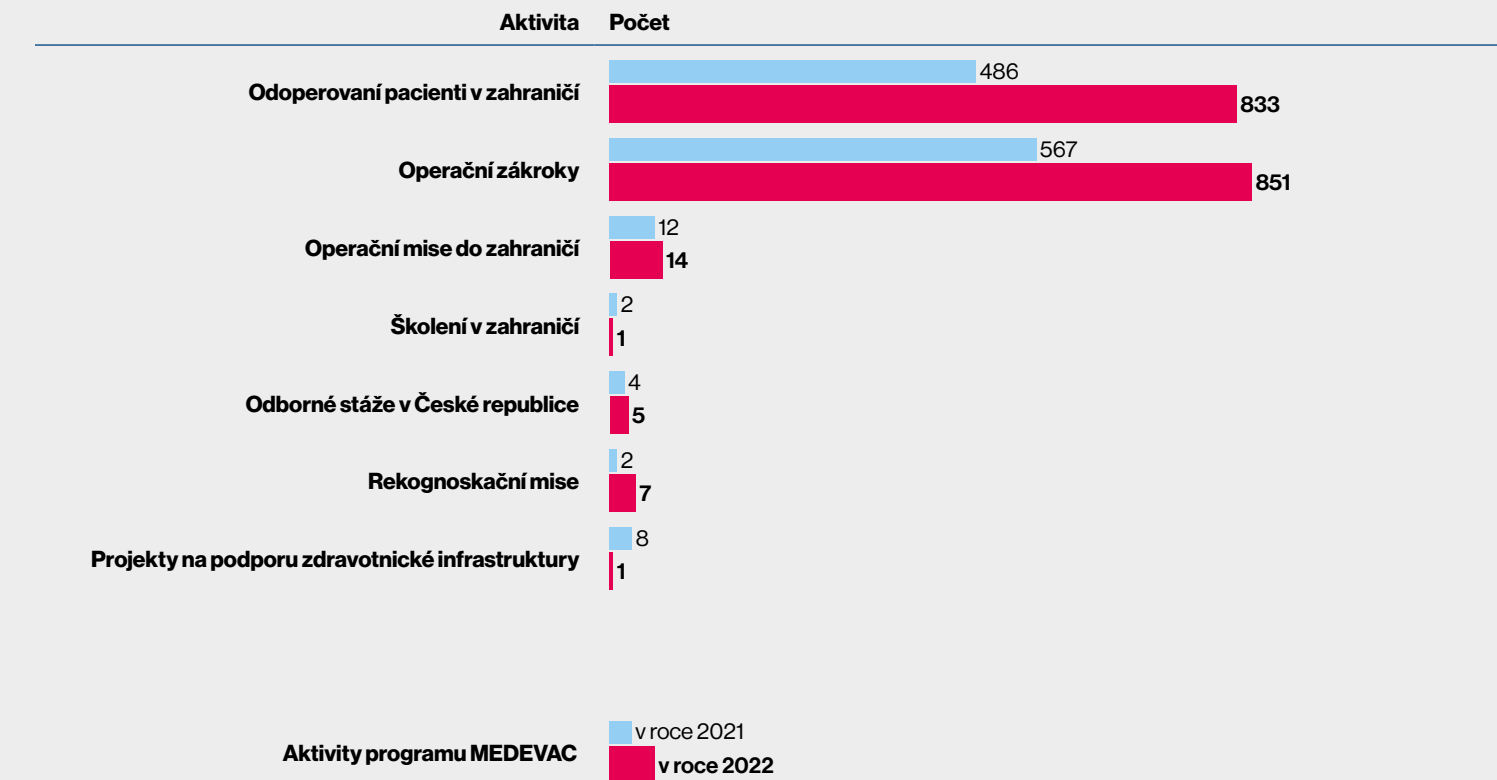
Cíle programu jsou realizovány prostřednictvím čtyř aktivit:

1| vysílání zdravotnických týmů do zahraničí

2| odborné stáže a školení zahraničního zdravotnického personálu

3| zdravotně humanitární evakuace pacientů do ČR

4| podpora projektů na budování zdravotnické infrastruktury

České partnerské nemocnice v roce 2022

Program MEDEVAC v roce 2022 spolupracoval s 8 českými partnerskými nemocnicemi (+ Armáda ČR):

Kdo	Co	Kde
Fakultní nemocnice Brno	gynekologie, traumatologie	Ghana, Libanon, Senegal
Fakultní nemocnice Bulovka	gynekologie, plastická chirurgie	Ghana, Libanon, Rwanda, Senegal
Fakultní nemocnice Královské Vinohrady (FNKV)	plastická chirurgie, popáleninová medicína, traumatologie	Ghana, Jordánsko, Senegal, Ukrajina
Fakultní nemocnice v Motole	dětská kardiologie, ORL	Keňa, Senegal, Zambie
Fakultní nemocnice Olomouc	traumatologie	Ghana, Senegal, Zambie
Institut klinické a experimentální medicíny (IKEM)	infektologie	Ghana
Ústřední vojenská nemocnice Praha (ÚVN)	oftalmologie	Jordánsko
Všeobecná fakultní nemocnice v Praze (VFN)	oftalmologie, traumatologie	Ghana, Jordánsko, Libanon, Rwanda, Senegal
lékaři Armády ČR	anesteziologie, traumatologie	Senegal

Zahraniční partnerské nemocnice v roce 2022

Program MEDEVAC v roce 2022 spolupracoval se 7 zahraničními partnerskými nemocnicemi:

Kdo	Co	Kde
Al Khalidi Hospital	oftalmologie	Ammán, Jordánsko
Cape Coast Teaching Hospital	plastická chirurgie, traumatologie	Cape Coast, Ghana
Centre Hospitalier El Hadji Amadou Sakhir Ndiaguene de Thiès	anesteziologie, gynekologie, ORL, traumatologie	Thiès, Senegal
Mater Misericordiae Hospital	dětská kardiologie	Nairobi, Keňa
Rafik Hariri University Hospital	oftalmologie	Bejrút, Libanon
Tamale Teaching Hospital	gynekologie	Tamale, Ghana

Lidé za programem MEDEVAC

Na plánování a realizaci programu MEDEVAC se podílí desítky lidí z různých oblastí působnosti: od politického vedení přes administrativní pracovníky až po samotné zdravotníky. Každý článek tohoto celku je důležitý a někdy úspěch celé mise může záviset i na jednotlivci, který se stará o její hladký průběh.

MEDEVAC se s každým rokem své existence rozrůstá o další země, specializace a nemocnice, ale hlavně o lidi, jejichž odhodlání pomáhat žene program dopředu. Na následujících stránkách Vám formou rozhovoru představíme alespoň některé z nich.

*Nově přinášíme i rozhovory s našimi zahraničními partnery, kteří představují klíčovou součást programu. Místní lékaři jsou zodpovědní za organizaci aktivit přímo na místě – zajišťují logistiku, personální pokrytí ze strany místních zdravotníků, výběr pacientů k operacím i následnou péči o pacienty. Jednou ze stěžejních osob stojících za fungováním programu v senegalském Thiès je primářka gynekologicko-porodnického oddělení **prof. Mariétou Thiam Coulibaly**.*

Zahraniční partneři

prof. Mariétou Thiam Coulibaly
Primářka gynekologicko-porodnického oddělení nemocnice Centre Hospitalier El Hadji Amadou Sakhir Ndieguene ve městě Thiès v Senegalu

Spolupráce programu MEDEVAC a nemocnice Centre Hospitalier El Hadji Amadou Sakhir Ndieguene začala v březnu 2017, od té doby několikrát ročně čeští lékaři do Thiès přijíždějí pomáhat. V současnosti zde v rámci programu MEDEVAC působí 4 specializace – anesteziologie, gynekologie, ORL a traumatologie. Celkem již v Thiès proběhlo 17 misí a bylo provedeno 620 operací u 610 pacientů, kteří by si jinak lékařskou péči nemohli dovolit; jen v gynekologii to bylo 5 misí a 180 odoperovaných pacientek.

O zhodnocení dosavadní spolupráce jsme požádali profesorku Mariétou Thiam Coulibaly, primářku oddělení gynekologie nemocnice v Centre Hospitalier El Hadji Amadou Sakhir Ndieguene.

Paní profesorko, mohla byste, prosím, krátce představit svou nemocnici a své oddělení?

Centre Hospitalier El Hadji Amadou Sakhir Ndieguene je spádová a referenční nemocnice pro region Thiès (města Thiès, M'bour, Tivaouane, Khombole) a region Diourbel. V oblasti, která spadá pod naši nemocnici, žije zhruba 5 mil. lidí.

Gynekologicko-porodnické oddělení je referenčním centrem pro rakovinná gynekologická onemocnění a pro akutní a rizikové porody. Za rok u nás proběhne 6 tisíc porodů (z toho 2,5 tisíce představují porody cisařským řezem) a provedeme cca 250 operací (zejména myomektomie, hysterektomie, mastektomie), provádíme také různá vyšetření (kolposkopie...).

Byla jste u počátků naší spolupráce, proměnily se během těchto 5 let naše mise? Změnila se během té doby i péče o pacientky?

Mise v Thiès začínaly jako mise dvou zdravotníků. Zaměření bylo jiné než dnes, počet zákroků byl nižší. Časem se český tým rozšířil až na 5 lékařů, díky čemuž může být odoperováno více pacientek a ošetřeno širší spektrum diagnóz, je také větší prostor pro sdílení dovedností. Nyní zveme již poměrně velký počet pacientek (příprava na misi u nás začíná více než měsíc před příjezdem lékařů), je třeba je vyšetřit, sestavit operační program. Toto období je vždy náročné, stejně jako sama mise, ale vše mnohásobně vynahradí vděk pacientek a jejich rodin.

Jak hodnotíte možnost stáží zdravotníků v ČR a jejich přínos pro rozvoj Vašeho oddělení?

Velmi si vážím možnosti stáží pro naše lékaře. Právě ty nám umožňují vidět zblízka, co a jak je třeba dělat, právě díky stážím se podařilo v našem oddělení provést změny v organizaci oddělení. Stáže velmi podporují předávání nových postupů, nových operačních technik, přímé předání znalostí. Umožňují také zachovat kontinuitu – zůstáváme v živém kontaktu i v období mezi misemi, které se konají jednou až dvakrát ročně.

Máte, vzhledem k našemu programu, nějaké přání, nápad do budoucna?

Mým velkým přáním je rozvoj endoskopie v nemocnici v Thiès. Moc bych si přála, aby čeští lékaři mohli přijet na školicí misi, která by byla zaměřená právě na endoskopii. Musíme se naučit dobře používat endoskopické vybavení, které již máme k dispozici, a osvojit si dobře pracovní postupy, abychom mohli co nejlépe pomáhat našim pacientkám.

Nová tvář programu

prof. MUDr. Jiří Skála-Rosenbaum, Ph.D., MHA

Zástupce přednosty pro výzkum Ortopedicko-traumatologické kliniky Fakultní nemocnice Královské Vinohrady

V roce 2022 se do programu MEDEVAC nově zapojila Ortopedicko-traumatologická klinika FN Královské Vinohrady (FNKV). Prof. MUDr. Jiří Skála-Rosenbaum, Ph.D., MHA se v říjnu připojil k týmu FN Olomouc v ghanské Cape Coast Teaching Hospital na rekognoskační, ale částečně i operační misi předtím, než se do programu MEDEVAC naplno zapojí s vlastním týmem. Více o této spolupráci si můžete přečíst v rozhovoru níže.

Jak jste se dozvěděl o programu MEDEVAC a co pro Vás znamená zapojení do programu?

O programu jsem slyšel již v minulosti, ale s detaily mě podrobněji seznámil až náš nový kolega MUDr. Pavel Korpa, který přišel na naši kliniku právě z Olomouce. Měl za sebou už několik misí a doslova mě nakazil svým entuziasmem. A musím říci, že dnes ho plně chápu a doufám, že já zase nakazím své další kolegy. A co pro mě znamená zapojení do programu? Možnost být členem skvělého týmu, který se podílí na smysluplné práci, možnost získat nové zkušenosti, poznat jiné prostředí, práci v nelehkých podmínkách a možnost trochu více poznat i sám sebe.

Jaká byla Vaše očekávání před cestou do Ghany?

Nedokázal jsem si plně představit, jak funguje nemocnice v afrických podmínkách. Jsme v zásadě zvyklí na kvalitu našeho zdravotnictví a podmínky, ve kterých pracujeme, jako samozřejmost. To samé se týká i pacientů a jejich vnímání dostupnosti poskytovaných služeb. A když pak člověk vidí to utrpení, zejména mladých lidí, kteří by v našem systému byli dávno po operaci zpátky ve zdraví a ve svých aktivitách, tohle vše si uvědomí.

Jaké dojmy jste si odvezl z rekognoskační mise v ghanském Cape Coast? Jak na Vás působí místní nemocnice, ale i Ghana celkově?

Ghana je z toho, co jsem stihl vidět, nádherná země. Zelená, s divokým oceánem, bezpečná, rostoucí a rozvíjející se a k tomu relativně demokratická. Je plná příjemných a krásných lidí, ale i velkých sociálních rozdílů. Viděl jsem bohatou čtvrt v Akkře srovnatelnou se západním světem, ale i chudé vesnice a spousty lidí ležících podél cest bez střechy nad hlavou. Nemocnice je silně podfinancovaná a vybavení je dost zastaralé. Ortopedie jako elektivní obor prakticky neexistuje a většina pacientů s úrazem se léčí konzervativně. A to se týká i otevřených zlomenin dlouhých kostí. Překvapilo mě množství dětí hospitalizovaných s pokročilou formou osteomyelitidy při srpkovité anémii¹. Ale i tito se k operační léčbě normálně nedostanou.

Jak se připravujete na první misi Vašeho týmu?

Plánujeme podzimní misi do Cape Coast Teaching Hospital. Máme sestavený tým, který tvoří tři lékaři a dvě sálové sestry z FNKV, a mám velkou radost, že do týmu můžeme vzít i část olomouckého týmu. Díky tomu budeme mít možnost pracovat paralelně na dvou sálech a zvýšíme tím počet odoperovaných pacientů. S tím souvisí i navýšení jak spotřebního materiálu, tak implantátů, které musí být k dispozici. A mám pocit, že se na misi už všichni těšíme.

¹ „Osteomyelitida je zánět kosti, resp. kostní dřevě, který se objevuje u pacientů se srpkovitou anémií. To je onemocnění, které se vyskytuje v Asii a Africe a vlastně je vývojově prospěšné, protože chránilo dřív před malárií. Nicméně v dnešní době, když je již léčba malárie relativně úspěšná, toto onemocnění dělá více škody než užítku. Postihuje slezinu, játra a také kostní dřev. Způsobují to deformované červené krvinky, které mají přenášet kyslík do tkání. Když toto onemocnění dítě zdědí od obou rodičů, hned zemře. Když po jednom, je pak takto nemocné. Osteomyelitida způsobuje odlučování velkých částí kostí, postihuje klouby, vše provázáno obrovskými bolestmi.“

Specializace pod lupou: anesteziologie

MUDr. Jakub Bala
Primář urgentního příjmu Fakultní nemocnice Bulovka

Přesto, že anesteziologové jsou součástí našich týmů dlouhodobě a školení během misí v Ghaně probíhají již zhruba od roku 2019, v roce 2022 jsme se na tuto specializaci zaměřili více. Spolupráce a výměna informací mezi českými a zahraničními zdravotníky během našich misí, kdy se specialisté setkávají u péče o naše pacienty před operací, během ní i po ní, je nezbytná. Rozhodli jsme se proto v rámci programu MEDEVAC anesteziology podpořit více a realizovat aktivity zaměřené výhradně na tuto specializaci. Právě od roku 2022 provádíme v Senegal samostatná školení místních zdravotníků zaměřená na anesteziologii, a to ve spolupráci s týmem Armády České republiky. Další školení realizujeme v Ghaně ve spolupráci s FN Bulovka. Školení v Ghaně probíhají pod dohledem primáře urgentního příjmu, MUDr. Jakuba Baly. Co ho k účasti v programu přimělo, zajímavosti o zdravotní péči v jiných zemích a mnoho dalšího se dozvíte v rozhovoru níže.

Co Vás přimělo se do programu MEDEVAC v roce 2022 zapojit?

Oslovila nás myšlenka pomoci v oblastech kde již probíhá zdravotní péče, ale jsou omezené z hlediska zdrojů či dostatečně zkušeného personálu. Velice se mi líbí koncepce předávání zkušeností a zavádění diagnostických a terapeutických postupů fungujících v našem zdravotnickém systému, samozřejmě s přihlédnutím k lokální situaci.

Jaké jsou rozdíly mezi ČR a Afrikou v přístupu k anesteziologii a urgentní péči?

V České republice je anesteziologická a intenzivní péče zajišťována vždy týmem, který sestává z lékařského personálu a NLZP. Každý má své definované povinnosti s tím, že veškeré léčebné zákroky související s anestézií či zajištěním pacientů v rámci intenzivní péče provádí lékařka či lékař. Dle mých zkušeností v Africe anesteziologickou péči zajišťují anesteziologičtí technici, kteří absolvovali velmi podrobný 3letý výcvik v oboru anestezie a intenzivní péče. Tyto techniky zastřešuje v ideálním případě lékař.

Odpovídají anesteziologické postupy v zahraničí těm v ČR? Setkal jste se s něčím, co Vás v zahraničních postupech překvapilo?

Postupy anesteziologické péče jsou v principech stejné, nicméně se samozřejmě diametrálně liší vybavení jak technické, tak personální, a z toho vyplývající možnosti péče.

Překvapila mne teoretická připravenost a manuální zručnost personálu. Dále byl velice motivující zájem anesteziologických techniků o výměnu zkušeností a získávání nových znalostí.

Řekl byste, že Vás zkušenost v Africe nějak obohatila?

Rozhodně ano a výrazně, hlavně kontakt s novými lidmi, možnost s nimi spolupracovat v jejich domovině a poznat jejich životní styl a kulturu.

Zajímalo by Vás se dozvědět více o anesteziologii a urgentní péči v nějaké konkrétní zemi?

Myslím, že ať se člověk dostane kamkoli, vždy má příležitost se něčemu novému naučit. Jistě bych rád dál pokračoval ve spolupráci v rámci programu MEDEVAC a vrátil se v rámci misí do zemí Afriky, případně Blízkého východu.

Anesteziologický kongres

Tým programu MEDEVAC z Ministerstva vnitra se ve dnech 15. – 17. 9. 2022 zúčastnil kongresu České společnosti anesteziologie resuscitace a intenzivní medicíny (ČSARIM) v Brně. Cílem bylo především prezentovat program širokému spektru českých a zahraničních zdravotníků. Zároveň jsme účastníky informovali o našich konkrétních aktivitách, a to zejména ve specializaci anesteziologie.

V rámci kongresu vystoupila MUDr. Dagmar Seidlová, Ph.D., primářka II. Anesteziologicko-resuscitačního oddělení FN Brno, která se v roce 2021 účastnila gynekologické mise v ghanské Tamale Teaching Hospital. Během své přednášky paní primářka hovořila o rozdílech mezi zdravotnickými zařízeními v České republice a nemocnicí v Tamale a podělila se o nezapomenutelné zkušenosti, které jí mise přinesla.

ČSARIM je dobrovolnou odborně vědeckou organizací. Sdružuje lékaře, střední zdravotnické pracovníky i jiné pracovníky zabývající se anesteziologií, intenzivní a resuscitační péčí, algesiologií a urgentní medicínou.

Osobnosti programu:

doc. MUDr. Filip Burget, Ph.D.
Traumatolog I. lékařské kliniky – břišní, hrudní a úrazové chirurgie 1. lékařské fakulty a Všeobecné fakultní nemocnice

Doc. MUDr. Filip Burget, Ph.D., patří mezi lékaře, kteří v rámci programu MEDEVAC působí nejdéle. Jeho první mise proběhla již v roce 2011; na lékařských, školicích či rekognoskačních misích byl doc. Burget například v Iráku, Libyi, Nepálu, Jordánsku, Senegal, Ghaně, Rwandě či na Ukrajině a celkem se zúčastnil 32 aktivit. Požádali jsme jej proto o ohlédnutí za naši společnou minulost.

S jakými očekáváními jste odjžděl na svou první misi, naplnilo se toto očekávání? Co bylo Vaším cílem, podařilo se ho dosáhnout?

Na první misi jsem odjžděl na podzim roku 2011 do Libye, to bylo pouze několik týdnů po pádu Kaddáfího režimu. Byl jsem žádat přednostu prof. Kršku, zda by mě pustil na misi s Lékaři bez hranic do Pákistánu. On svolil a za několik dní si mne zavolal a řekl, že když jsem „takový humanitární typ“, tak jestli bych jel vybrat pacienty do Libye [v rámci programu MEDEVAC]. Samozřejmě jsem souhlasil. Cílem bylo vybrat zhruba 10 pacientů, které bychom mohli operovat u nás na I. Chirurgické klinice VFN Praha. Pacienty jsme poté evakovali vojenským speciálem. Podobná akce se pak opakovala ještě v létě 2012 a po vzniku konfliktu v Sýrii pak i dvakrát v Jordánsku, odkud jsme evakovali pacienty z uprchlického tábora Zaatarí na jordánsko-syrských hranicích. Výhodou tohoto způsobu péče bylo, že jsme u složitějších případů mohli provádět operace etapově ve více fázích.

Jsou země, kde se Vám a Vašemu týmu pracuje snadněji, a naopak ty, kde je třeba překonávat překážky? Mění se toto i v čase, všímáte si například určitých zlepšení v zemích, kam jezdíte opakovaně, má podle Vás smysl se do destinací vracet? A zažil jste naopak, že by se podmínky v některé zemi natolik zhoršily, že už nemělo smysl v misích pokračovat?

Pokaždé, když odjedeme na misi a pracujeme mimo domovskou nemocnici, musíme se přizpůsobit místním podmínkám. Častokrát řešíme kompromisy, hlavně co se týče vybavení a sterility, protože pokud bychom trvali na podmínkách platných v našich nemocnicích, nemohli bychom odoperovat nikoho. Snažíme se ukazovat a vysvětlovat správné postupy a při dalších návštěvách je to již o stupeň lepší a jsou lépe připraveni. Tím odpovídám i na další otázku, určitě má smysl jezdit opakovaně, protože kromě toho, že pomůžeme pacientům, vzděláváme i místní lékaře a ostatní zdravotnický personál. Nestalo se, že by se podmínky zhoršily, ale například po třech misích v Senegaluu jsem již cítil, že jsme dosáhli maxima možného a chce to opět změnu.

V čem je (pokud je) rozdílná Vaše zkušenost z afrických zemí a zemí Blízkého východu, v čem se tyto země z pohledu zdravotníka liší (vybavení nemocnic, přístup personálu, přístup pacientů)?

V zemích Blízkého východu byl problém hlavně s vyčerpáním zásob materiálu při dlouhotrvajících bojích a samozřejmě i únava personálu. Kvalita nemocnic je podobná těm našim a některé privátní jsou na špičkové úrovni, to se týká i lékařů, kteří většinou studují v Evropě nebo USA a mají možnost pravidelně se tam dále vzdělávat. My jsme se v těchto oblastech zaměřovali především na válečná zranění a zdravotnickou pomoc uprchlíkům. V zemích subsaharské Afriky, kde jsem měl možnost působit, je situace zcela jiná. Státní pojištění pokrývá pouze hospitalizaci, ale veškeré léky, obvazy, osteosyntetický materiál i prostředky k anestezii si pacient musí zaplatit sám. Pokud peníze nemá, dostává se mu minimální péče – zlomené končetiny jsou nataženy na tzv. extenzi (dlouhodobý tah závaží za končetinu) – a po vytvoření vazivového svalku kolem zlomeniny jsou pacienti propuštěni domu. Často pak tito pacienti přichází na naše mise se zhojením kosti ve špatném postavení, infekcí kosti nebo pakloubem. V Africe je i nedostatek lékařů, kdy na oblast odpovídající rozlohou i počtem obyvatel Středočeskému kraji slouží jeden traumatolog. Je jasné, že pak i kvalita péče je jiná, operuje se pouze přes den a pacienti, kteří mají šanci na přežití. Provádí se zde spontánně triage (trídění) pacientů, kterou známe z válečných oblastí nebo hromadných katastrof.

Utkvěl Vám v paměti některý z Vašich pacientů?

Těch pacientů je více, ale z poslední doby bych zmínil příběh 14letého chlapce ze Senegalu, kterému při hře s ostatními kluky přejela řidička autoškoly obě dolní končetiny ve stehně i v bérce. Čtyři týdny ležel v nemocnici na trakci (závěs s barelem vody na konci jako závaží) a když jsme končetiny na sále rozbálili, levá noha visela pouze na zbytku mrtvé kosti, na pravé byly hluboké nekrózy a obě dvě stehenní kosti se hýbaly při jakémkoli pohybu. Vzhledem k tomu, že jsme

neměli souhlas s amputací, nasadili jsme na všechny čtyři zlomeniny zevní fixaci. Druhý den nám chlapec děkoval, že se po měsíci mohl pořádně bez bolesti vyspat a my museli vysvětlit jeho otci a bratrovi nutnost amputace v levém bérce a nejistou prognózu ostatních zlomenin. Vše vzal s klidem a vyrovnaností, která je pro místní pacienty typická. Chlapec podstoupil postupně několik operací týmy MEDEVACu, nyní jezdí na vozíku a zvažují se možnosti rehabilitace. Přitom v našich podmínkách by takový pacient byl nejpozději do 3 hodin na operačním sále a s velkou pravděpodobností by mohl po rekonvalescenci normálně chodit.

Co byste viděl jako nejdůležitější pro úspěšný průběh mise, na naší i hostitelské straně, z materiálních a nemateriálních podmínek?

Myslím, že důležité je vytvořit dobrou partu, protože přece jenom jste s týmem dva týdny od rána do večera a často ve stresových situacích na operačním sále. Dále je nutné odhodit svoje ego a respektovat lokální zvyklosti a podmínky, protože místní často nemají na výběr a v daných podmínkách dělají skvělou práci. Oceňují, pokud zdravotnický personál projeví zájem, sledují operace a ptají se. Vzpomínám si, jak mne nakazil entusiasmus buddhistických mnichů v Nepálu, kde jsme je učili první pomoc po zemětřesení v roce 2015. Na každou další lekci byli perfektně připraveni, přestože se museli věnovat všem ostatním pracím zabezpečujícím chod kláštera.

Na co by se, dle Vaší zkušenosti, měl připravit zdravotník, který by na misi v rámci programu MEDEVAC chtěl vyjet?

Pokora, schopnost improvizace a všestrannost. Někdy se dostaneme mimo svoji komfortní zónu a musíme dělat věci, které běžně neděláme. Například při ložské rekognoskaci v Ghaně jsem prováděl císařský řez, když se mladá místní lékařka dostala do problémů. Na druhou stranu je třeba umět stát za svým rozhodnutím, nenechat se natlačit do rizikových situací.

Jaké jsou, co se misí týče, Vaše plány do budoucna?

V době, kdy odpovídám na otázky v tomto rozhovoru, jsem na misi v Tamale v Ghaně. Na podzim se chystáme na první misi do Rwandy, která mne při rekognoskaci nadchla. Je pro mne čest reprezentovat Českou republiku v rámci programu MEDEVAC a budu rád za každou další misi, která mi bude nabídnuta.

Rekognoskace

Rok 2022 přinesl významné rozšíření působení programu MEDEVAC. V průběhu roku se uskutečnilo celkem 7 rekognoskačních misí, během nichž naše zdravotnické týmy zjišťovaly možnosti spolupráce jak ve stávajících partnerských zemích a nemocnicích, tak v nových destinacích.

Zapojení programu MEDEVAC by tak v příštích letech mělo být dále rozšířeno v Ghaně, Libanonu a Senegaluu, nově bude program působit i ve Rwandě a Zambii, na které se zaměříme v následujících odstavcích.

Rwanda

V listopadu 2022 se uskutečnila rekognoskační mise do Rwandy ve specializacích považovaných za nejpotřebnější, a to gynekologii, plastické chirurgii a traumatologii. Rekognoskace se zúčastnili doc. MUDr. Filip Burget, Ph.D., z VFN, prof. MUDr. Andrej Sukop, Ph.D., z FN Královské Vinohrady, prof. MUDr. Michal Zikán, Ph.D., z FN Bulovka a zástupkyně MV i Velvyslanectví ČR v Nairobi.

V průběhu několika dnů jsme s našim týmem navštívili celkem pět nemocnic, a to jak v hlavním městě Kigali, tak v regionech. Zároveň probíhala jednání s místním ministerstvem zdravotnictví i ZÚ Nairobi s cílem nastavit formu budoucí spolupráce tak, aby naše působení ve Rwandě bylo co nejefektivnější.

Na úspěšnou rekognoscaci bude v budoucnu možné navázat realizací operačních misí a školení ve všech třech specializacích. Zapojeny budou tři rekognoskované nemocnice: University Teaching Hospital of Kigali, Rwanda Military Hospital a University Teaching Hospital of Butare.

Ze rwandské strany je zájem především o navyšování vlastních zdravotnických kapacit a zvyšování odbornosti – kromě humanitární pomoci by tak měl být výrazný zejména rozvojový prvek s důrazem na školení a předávání českého know-how.

Zambie

Na podzim 2022 proběhla rekognoscace v Zambii, konkrétně v hlavním městě Lusace a v městě Mongu v západní provincii. Spolupráce se Zambii začala v květnu 2022, kdy jsme byli osloveni velvyslancem ČR v Zambii, panem Pavlem Procházkou, a také ministryní zdravotnictví Zambie, paní Sylvii Masebo, a to na Zdravotnickém fóru Česká republika – Afrika 2022. Paní ministryně rovnou vytyčila nejpotřebnější specializace, a to ORL a traumatologie/ortopedie, později jsme byli osloveni také ohledně dětské kardiologie.

Rekognoscace se zúčastnili MUDr. Petr Špiroch, Ph.D., z FN Olomouc, z FN Motol pak MUDr. Žaneta Bandžuchová, MUDr. Terézia Tavačová a doc. MUDr. Zdeněk Čada, Ph.D., dále zástupkyně MV a zástupci Velvyslanectví ČR v Lusace. Byly navštíveny celkem tři nemocnice, dvě v hlavním městě a jedna v západní provincii.

V návaznosti na rekognoskační misí již připravujeme nejen stáže zambijských lékařů v českých partnerských nemocnicích na jaře 2023, ale i lékařské mise v oborech traumatologie na květen 2023 a ORL a dětská kardiologie na podzim 2023. Spolupráce byla navázána s University Teaching Hospital, National Heart Hospital v Lusace, a s Lewanika General Hospital v Mongu.

Projekty na budování zdravotnické infrastruktury

Program MEDEVAC v rámci své činnosti podporuje zahraniční projekty mezinárodních vládních či nevládních organizací, které přispívají k rozvoji zdravotnictví, případně jiným způsobem podporují zdravotnický sektor. Cílem je přispět ke zlepšení přístupu ke zdravotní péči pro nuceně vysídlené osoby, navrátilce a hostitelskou komunitu a zlepšit kvalitu péče, a to zejména prostřednictvím renovace a rekonstrukce zdravotnických zařízení, podpory vzdělávání místního zdravotnického personálu nebo distribuce zdravotnického vybavení a materiálu.

V roce 2022 program MEDEVAC poskytl peněžní dar ve výši 5 mil. Kč do Libanonu. V závěru roku jsme také osobně navštívili keňský Dadaab, kde jsme měli možnost vidět výsledky projektu Luteránské světové federace (LWF), který jsme podpořili v roce 2021.

Keňa: podpora primární zdravotní péče

Podpořený projekt LWF se zaměřoval na podporu primární zdravotní péče v Garissa County, kde se nachází uprchlický tábor Dadaab. Ten je ve skutečnosti složen ze tří uprchlických táborů: Dagahaley, Ifo a Hagadera. Podle oficiálních statistik se tam uchýlilo cca 350 tisíc osob, primárně uprchlíků ze sousedního Somálska, kteří zemi opouštějí zejména z důvodu klimatických změn a s nimi souvisejícím suchem, ale také z důvodu nepříznivé bezpečnostní situace.

V rámci projektu LWF byla podpořena 2 zdravotnická zařízení: Dadaab Sub-County Hospital, což je jediná nemocnice v oblasti, spádová pro cca 500 tis. osob jak z uprchlické, tak chudé hostitelské komunity. Podpořeno bylo také rehabilitační centrum přímo v uprchlickém táboře Dadaab/Hagadera, které slouží primárně pro uprchlíky. Oběma těmito zdravotnickým zařízením bylo programem MEDEVAC ve spolupráci s LWF darováno vybavení (přístroje, materiál), zároveň proběhlo i školení personálu k údržbě a zacházení s novým vybavením. V době monitoringu byla již většina z projektu realizována, a my jsme měli to potěšení vidět výsledky naší společné práce, pohovořit s personálem, který byl vyškolen, a také jsme měli možnost setkat se těmi, kdo v táboře Dadaab bydlí a naši pomoc potřebují. Monitorovací mise potvrdila velký přínos, který realizace projektu přinesla pro uprchlickou i místní komunitu.

Libanon: podpora primární zdravotní péče

Program MEDEVAC podpořil částkou 5 mil. Kč projekt organizace Amel Association International, který je zaměřený na posilování infrastruktury pro poskytování primární zdravotní péče v Libanonu. V rámci projektu bude nakoupeno vybavení pro oftalmologii, laboratoř, ultrazvuk, chladničky na vakcíny a solární systémy pro deset zdravotních center v Bejrútu, údolí Bekaa a v jižním Libanonu.

Součástí podpořeného projektu bude i zaškolení zdravotnického personálu v používání vybavení, ve standardech Světové zdravotnické organizace (WHO), prevenci covid-19 a zdravotnické etiky.

Cílem projektu je zvýšení kvality poskytované oftalmologické, gynekologické, kardiologické a pediatrické péče. Projekt je cílen na více než 38 tisíc příjemců pomoci v období 12 měsíců.

Mimořádná pomoc Ukrajině

Působení programu MEDEVAC na Ukrajině začalo v roce 2014 v reakci na nepokoje na Majdanu. V letech 2014–2015 bylo v rámci programu převezeno do ČR na léčení zhruba 50 pacientů, kteří byli na Majdanu zraněni. Po залéčení a převozu pacientů zpět na Ukrajinu jsme pokračovali v podpoře jejich zotavení a začali rozvíjet spolupráci s Ukrajinou v oblasti rehabilitace a fyzioterapie. V této specializaci jsme až do vypuknutí pandemie covid-19 úspěšně realizovali stáže a školení zdravotnického personálu z Ukrajiny. Pandemie covidu naši spolupráci nezastavila, školení jsme přesunuli do online prostředí a ke specializaci fyzioterapie jsme přidali také zaměření na pacienty s covidem a nemocniční infektologií.

Po eskalaci konfliktu s Ruskem v únoru 2022 jsme se vrátili zpět k původnímu účelu programu MEDEVAC – tedy k poskytování urgentní humanitární zdravotní pomoci. Díky tomu, že vláda ČR schválila svým usnesením č. 131 ze dne 25. února 2022 poskytnutí mimořádné pomoci Ukrajině programem MEDEVAC, jsme mohli v reakci na požadavky ukrajinských nemocnic a Velvyslanectví Ukrajiny v ČR poskytnout zdravotní pomoc tam, kde to bylo nejvíce zapotřebí.

Pomoc se podařilo realizovat už v prvních týdnech od invaze. Celkem jsme v průběhu roku 2022 evakovali na léčení do ČR 3 osoby, na Ukrajinu jsme také zaslali 9 dodávek zdravotnického materiálu, dále jsme pomoc poskytli formou stáže lékařského personálu z Ukrajiny v ČR a také formou peněžního daru Ukrajinskému červenému kříži. Více o naší pomoci na Ukrajině, kterou jsme realizovali ve spolupráci s našimi partnery, si můžete přečíst na dalších stránkách.

Evakuace

Evakuace jsou aktivitou, díky které program MEDEVAC vůbec vznikl (odsud také název programu, který je zkratkou anglického medical evacuation). Vše začalo, když během války v Jugoslávii nově vzniklá Česká republika, stejně jako mnohé další státy, hledala množství, jak pomoci civilistům zraněným ve válce. Na podzim roku 1993 byla tedy na žádost Ministerstva vnitra České republiky do pražské FN Motol evakuována čtyřletá Aleksandra z Bosny a Hercegoviny. V Praze se malá Aleksandra ze svých poranění od výbuchu granátu zotavila.

V roce 2022, tedy po téměř 30 letech existence programu MEDEVAC, jsme od přednosta Kliniky popáleninové medicíny z FN Královské Vinohrady, doc. MUDr. Roberta Zajíčka, Ph.D., obdrželi informaci o 18měsíční Yulii z Lvovské oblasti, která utrpěla termická poranění na 60 % těla. To byl sám o sobě velice závažný stav, situaci ale dále také komplikoval fakt, že v té době v důsledku války a zatížení kapacit místních nemocnic nebylo možné Yulii na Ukrajině poskytnout adekvátní péči. Rozhodnutí, zda se malá Yulia i navzdory riziku spojenému s náročným transportem na léčení do ČR pokusíme zachránit život, netrvalo dlouho. A tak jsme 24. 3. 2022 evakuaci zahájili.

Evakuace malého dítěte v kritickém stavu z válečné zóny je aktivitou, která by nebyla možná bez zapojení mnoha lidí – našich partnerů, spolupracujících rezortů a v neposlední řadě českých a zahraničních lékařů. Kromě život ohrožujícího stavu Yulie činil převoz náročný také fakt, že pro ni nebylo možné dojet přímo do nemocnice na Ukrajině.

Transport do polského Řešova, nejbližšího možného místa vyzvednutí, tak musela zajistit sama ukrajinská nemocnice, a to v situaci, kdy v důsledku velkého množství zraněných z války byla na hranici svých kapacit. Navíc také v důsledku válečného chaosu na hranicích mezi Evropskou unií a Ukrajinou došlo k několi-kahodinovému zdržení, které naštěstí Yulie statečně zvládla. Zajištění zdra-votního stavu Yulie k transportu probíhalo v úzké koordinaci lékařů z Ukrajiny a z České republiky, nezbytné bylo zapojení jak civilních, tak armádních lékařů. Právě Armáda ČR vyslala pro malou Yulii do Polska speciálně vybavené letadlo pro převoz osob v takto kritickém stavu a zajistila tak transport mezi Řešovem a Prahou. V Praze poté malou pacientku s maminkou vyzvedla pražská záchran-ná služba, která obě převezla rovnou do nemocnice.

První nejkritičtější týdny v České republice strávila Yulie ve VFN. Tady o ni pečoval lékařský tým složený z předních expertů z VFN a FNKV. Yulie se ukázala jako velká bojovnice, a tak všem spadl kámen ze srdce, když se po několika dnech ocitla mimo ohrožení života. Po několika týdnech byla přesunuta do FNKV pod přímý dohled doc. MUDr. Roberta Zajíčka, Ph.D. Podstoupila několik operací, které měly za cíl co nejvíce zmírnit dopady jejich poranění. O materiální i nemateriální podpo-ru evakuované holčičky i její maminky se postarala Arcidiecézní charita Praha.

Ukrajinská zdravotnická jednotka v rámci Evropské unie, která byla poslána do země, aby pomohla s evakuací zraněných lidí z války

Ukrajinská zdravotnická jednotka v rámci Evropské unie, která byla poslána do země, aby pomohla s evakuací zraněných lidí z války

Ukrajinská zdravotnická jednotka v rámci Evropské unie, která byla poslána do země, aby pomohla s evakuací zraněných lidí z války

Popis	Implementační partner
Zdravotnický materiál pro ošetření popálenin ve Lvově	Ministerstvo zdravotnictví (FN Královské Vinohrady)
Materiál na ošetření traumatu pro Oblastní nemocnici v Kyjevě	Ministerstvo zdravotnictví (FN Motol)
Spotřební materiál k první pomoci do humanitárního hubu skrz Velvyslanectví Ukrajiny v ČR	Ministerstvo zdravotnictví (FN Motol)
Krevní vaky do humanitárního hubu v Zakarpatí	Hasičský záchranný sbor ČR
Spotřební materiál a externí fixátory pro dětskou ortopedii v Dětské nemocnici v Kyjevě	Ministerstvo zdravotnictví (FN Královské Vinohrady)
Spotřební materiál pro popáleninové centrum ve Lvově	Ministerstvo zdravotnictví (FN Královské Vinohrady)
Spotřební materiál, externí fixátory a dlahy pro Oblastní nemocnici v Kyjevě	Ministerstvo zdravotnictví (FN Bulovka)
Materiální podpora kardiologické kliniky v Zakarpatí	Ministerstvo zdravotnictví (FN Motol)
Spotřební materiál a vybavení do nemocnic v Kyjevě	Ministerstvo zdravotnictví (FN Bulovka)
Lékárničky a škrtidla pro ukrajinské ministerstvo vnitra	Ministerstvo zdravotnictví (FN Královské Vinohrady)

Příběh Yulie má šťastný konec. Po více než 6 měsících léčení v ČR, pobytu v nemocnicích a v rehabilitačních lázních se mohla s maminkou vrátit ke zbytku své rodiny zpět na Ukrajinu. S rodinou však zůstáváme dále ve spojení, sledujeme, jak se holčičce daří a jak jí můžeme dále pomoci v její rekonvalescenci.

Materiální pomoc pro Ukrajinu

Program MEDEVAC reaguje na potřeby identifikované ukrajinskými partnery. Vzhledem k tomu, že jako prioritní byl z ukrajinské strany komunikován poža-davek na dodávku zdravotnického materiálu, soustředila se naše pomoc právě tímto směrem. V rámci programu MEDEVAC tak byly zejména zajišťovány do-dávky zdravotnického materiálu na Ukrajinu, a to v souladu s požadavky partner-ských ukrajinských nemocnic, ukrajinského Ministerstva vnitra a Velvyslanectví Ukrajiny v ČR reflektující aktuální situaci v zemi: z důvodu války došlo k výpad-kům ve standardních dodávkách zdravotnického materiálu a zároveň významně vzrostla jeho potřeba.

Ukrajinská zdravotnická jednotka v rámci Evropské unie, která byla poslána do země, aby pomohla s evakuací zraněných lidí z války

Ve spolupráci s českými partnerskými nemocnicemi (FN Bulovka, FN Královské Vinohrady, FN Motol, VFN), Českým červeným křížem a Hasičským záchranným sborem ČR bylo v roce 2022 Ukrajině poskytnuto celkem 9 dodávek zdravotnického materiálu.

Ukrajinská zdravotnická jednotka v rámci Evropské unie, která byla poslána do země, aby pomohla s evakuací zraněných lidí z války

Ukrajinská zdravotnická jednotka v rámci Evropské unie, která byla poslána do země, aby pomohla s evakuací zraněných lidí z války

Partnerské organizace: Český červený kříž

Ukrajinská zdravotnická jednotka v rámci Evropské unie, která byla poslána do země, aby pomohla s evakuací zraněných lidí z války

Ing. Richard Smejkal, Ph.D.
velitel Ústředního krizového týmu Českého červeného kříže

Ukrajinská zdravotnická jednotka v rámci Evropské unie, která byla poslána do země, aby pomohla s evakuací zraněných lidí z války

Po vypuknutí války na Ukrajině v roce 2022 bylo potřeba co nejrychleji reagovat na urgentní potřeby, které ze strany Ukrajiny vyvstaly. Protože možnosti reali-zace programu MEDEVAC jsou ve válečné zóně omezené, je zapotřebí našich partnerských organizací, mezi které patří i Český červený kříž (ČČK). Právě ve spolupráci s ČČK jsme v roce 2022 poslali na Ukrajinu celkem 5 dodávek zdravotnického materiálu a realizovali jsme evakuaci 2 osob. Více o naší pomoci a spolupráci si můžete přečíst v rozhovoru s velitelem Ústředního krizového týmu ČČK Ing. Richardem Smejkalem, Ph.D.

Ukrajinská zdravotnická jednotka v rámci Evropské unie, která byla poslána do země, aby pomohla s evakuací zraněných lidí z války

Ukrajinská zdravotnická jednotka v rámci Evropské unie, která byla poslána do země, aby pomohla s evakuací zraněných lidí z války

Ukrajinská zdravotnická jednotka v rámci Evropské unie, která byla poslána do země, aby pomohla s evakuací zraněných lidí z války

Ukrajinská zdravotnická jednotka v rámci Evropské unie, která byla poslána do země, aby pomohla s evakuací zraněných lidí z války

Ukrajinská zdravotnická jednotka v rámci Evropské unie, která byla poslána do země, aby pomohla s evakuací zraněných lidí z války

Ukrajinská zdravotnická jednotka v rámci Evropské unie, která byla poslána do země, aby pomohla s evakuací zraněných lidí z války

Ukrajinská zdravotnická jednotka v rámci Evropské unie, která byla poslána do země, aby pomohla s evakuací zraněných lidí z války

Ukrajinská zdravotnická jednotka v rámci Evropské unie, která byla poslána do země, aby pomohla s evakuací zraněných lidí z války

Ukrajinská zdravotnická jednotka v rámci Evropské unie, která byla poslána do země, aby pomohla s evakuací zraněných lidí z války

Ukrajinská zdravotnická jednotka v rámci Evropské unie, která byla poslána do země, aby pomohla s evakuací zraněných lidí z války

Jaké byly z Vašeho pohledu první týdny války na Ukrajině v roce 2022? Jaké byly potřeby na ukrajinské straně?

Ukrajinskému červenému kříži pomáháme již od roku 2014 a na konci roku 2021 jsme posílili naši spolupráci v oblasti předzásobení zdravotnickým materiálem pro jejich zdravotnické týmy. Shodou okolností se již na začátku února 2022 podařilo doručit našim kolegům nezbytný materiál, který jim následně umožnil hned od počátku reagovat v prvních liniích. Stručně řečeno jejich zdravotnická úloha byla od prvních dnů invaze zaměřena na evakuaci civilistů, nemocných a zraněných z ostřelovaných oblastí do bezpečí. K tomu potřebovali především transportní a komunikační techniku. Druhý úkol, který plnili, byla péče o zraněné přímo na místě, kde docházelo k útokům, a také péče o nemocné, kteří zůstali v nebezpečných oblastech a nemohli se dále evakuovat. Pro ně bylo důležité zajistit základní zdravotnický materiál.

Ukrajinská zdravotnická jednotka v rámci Evropské unie, která byla poslána do země, aby pomohla s evakuací zraněných lidí z války

Ukrajinská zdravotnická jednotka v rámci Evropské unie, která byla poslána do země, aby pomohla s evakuací zraněných lidí z války

Ukrajinská zdravotnická jednotka v rámci Evropské unie, která byla poslána do země, aby pomohla s evakuací zraněných lidí z války

Ukrajinská zdravotnická jednotka v rámci Evropské unie, která byla poslána do země, aby pomohla s evakuací zraněných lidí z války

Ukrajinská zdravotnická jednotka v rámci Evropské unie, která byla poslána do země, aby pomohla s evakuací zraněných lidí z války

Ukrajinská zdravotnická jednotka v rámci Evropské unie, která byla poslána do země, aby pomohla s evakuací zraněných lidí z války

Ukrajinská zdravotnická jednotka v rámci Evropské unie, která byla poslána do země, aby pomohla s evakuací zraněných lidí z války

Ukrajinská zdravotnická jednotka v rámci Evropské unie, která byla poslána do země, aby pomohla s evakuací zraněných lidí z války

Ukrajinská zdravotnická jednotka v rámci Evropské unie, která byla poslána do země, aby pomohla s evakuací zraněných lidí z války

Ukrajinská zdravotnická jednotka v rámci Evropské unie, která byla poslána do země, aby pomohla s evakuací zraněných lidí z války

Ukrajinská zdravotnická jednotka v rámci Evropské unie, která byla poslána do země, aby pomohla s evakuací zraněných lidí z války

Ukrajinská zdravotnická jednotka v rámci Evropské unie, která byla poslána do země, aby pomohla s evakuací zraněných lidí z války

Ukrajinská zdravotnická jednotka v rámci Evropské unie, která byla poslána do země, aby pomohla s evakuací zraněných lidí z války

Ukrajinská zdravotnická jednotka v rámci Evropské unie, která byla poslána do země, aby pomohla s evakuací zraněných lidí z války

Ukrajinská zdravotnická jednotka v rámci Evropské unie, která byla poslána do země, aby pomohla s evakuací zraněných lidí z války

Ukrajinská zdravotnická jednotka v rámci Evropské unie, která byla poslána do země, aby pomohla s evakuací zraněných lidí z války

Ukrajinská zdravotnická jednotka v rámci Evropské unie, která byla poslána do země, aby pomohla s evakuací zraněných lidí z války

Ukrajinská zdravotnická jednotka v rámci Evropské unie, která byla poslána do země, aby pomohla s evakuací zraněných lidí z války

Ukrajinská zdravotnická jednotka v rámci Evropské unie, která byla poslána do země, aby pomohla s evakuací zraněných lidí z války

Ukrajinská zdravotnická jednotka v rámci Evropské unie, která byla poslána do země, aby pomohla s evakuací zraněných lidí z války

Ukrajinská zdravotnická jednotka v rámci Evropské unie, která byla poslána do země, aby pomohla s evakuací zraněných lidí z války

Ukrajinská zdravotnická jednotka v rámci Evropské unie, která byla poslána do země, aby pomohla s evakuací zraněných lidí z války

Ukrajinská zdravotnická jednotka v rámci Evropské unie, která byla poslána do země, aby pomohla s evakuací zraněných lidí z války

Ukrajinská zdravotnická jednotka v rámci Evropské unie, která byla poslána do země, aby pomohla s evakuací zraněných lidí z války

Ukrajinská zdravotnická jednotka v rámci Evropské unie, která byla poslána do země, aby pomohla s evakuací zraněných lidí z války

Ukrajinská zdravotnická jednotka v rámci Evropské unie, která byla poslána do země, aby pomohla s evakuací zraněných lidí z války

Ukrajinská zdravotnická jednotka v rámci Evropské unie, která byla poslána do země, aby pomohla s evakuací zraněných lidí z války

Ukrajinská zdravotnická jednotka v rámci Evropské unie, která byla poslána do země, aby pomohla s evakuací zraněných lidí z války

Ukrajinská zdravotnická jednotka v rámci Evropské unie, která byla poslána do země, aby pomohla s evakuací zraněných lidí z války

Ukrajinská zdravotnická jednotka v rámci Evropské unie, která byla poslána do země, aby pomohla s evakuací zraněných lidí z války

Ukrajinská zdravotnická jednotka v rámci Evropské unie, která byla poslána do země, aby pomohla s evakuací zraněných lidí z války

Ukrajinská zdravotnická jednotka v rámci Evropské unie, která byla poslána do země, aby pomohla s evakuací zraněných lidí z války

Ukrajinská zdravotnická jednotka v rámci Evropské unie, která byla poslána do země, aby pomohla s evakuací zraněných lidí z války

Ukrajinská zdravotnická jednotka v rámci Evropské unie, která byla poslána do země, aby pomohla s evakuací zraněných lidí z války

Ukrajinská zdravotnická jednotka v rámci Evropské unie, která byla poslána do země, aby pomohla s evakuací zraněných lidí z války

Ukrajinská zdravotnická jednotka v rámci Evropské unie, která byla poslána do země, aby pomohla s evakuací zraněných lidí z války

Ukrajinská zdravotnická jednotka v rámci Evropské unie, která byla poslána do země, aby pomohla s evakuací zraněných lidí z války

Šíření povědomí o programu

Zakladatel programu MEDEVAC, bývalý ředitel odboru azylové a migrační politiky MV pan Tomáš Haišman, kdysi řekl, že „MEDEVAC je projekt, který každého, kdo se do něj zapojí, povznesse na duši“. My se proto, kromě samotné realizace programu, snažíme i co nejvíce dělit o jeho úspěchy s veřejností. Více o programech se tak můžete dozvědět na webu medevacczech.cz a v tištěných materiálech. Pravidelně o našich aktivitách informujeme i na sociálních sítích.

I v roce 2022 jsme sdíleli naše zkušenosti, a to např. účastí na kongresech, v diskuzích a také prostřednictvím výstav našich fotografií dokumentujících aktivity programů MEDEVAC a Pomoc na místě. Na následujících řádcích Vám některé z těchto aktivit blíže představíme.

Zdravotnické fórum Česká republika – Afrika 2022

V rámci Dne Afriky proběhlo ve dnech 17. – 19. 5. 2022 v Praze Zdravotnické fórum Česká republika – Afrika 2022 pod záštitou Ministerstva zahraničních věcí ČR. Fórum bylo zaměřeno na téma rozvojové spolupráce ve zdravotnictví, v jeho průběhu byly shrnuty hlavní body současné spolupráce s africkými zeměmi ve zdravotnictví a diskutovány možnosti jejího prohloubení.

Akce se účastnili ministři zdravotnictví vybraných afrických zemí, dále zástupci českých resortů a zástupci českých podnikatelských subjektů. Program MEDEVAC na fóru představil své aktivity v rámci expertního panelu zaměřeného na realizaci programu v Africe ve specializaci gynekologie. Tohoto panelu se účastnily lékařky z partnerských nemocnic v Ghaně a Senegal, přednostové gynekologicko-porodnických klinik FN Brno a FN Bulovka, jejichž týmy do Ghany a Senegalu vyjíždějí, a vedoucí oddělení mezinárodních programů Ministerstva vnitra.

Díky účasti na fóru byla jednak prohloubena již stávající spolupráce s partnerskými zeměmi programu v Africe a jednak navázána zcela nová partnerství, např. se Zambíí. V návaznosti na bilaterální jednání tak byla hned v druhé polovině roku v Zambii realizována rekognoskace.

VÝSTAVA FOTOGRAFIÍ: Tam, kde jsme nejvíce zapotřebí

U příležitosti českého předsednictví v Radě Evropské Unie vznikla výstava fotografií mapujících aktivity programů MEDEVAC a Pomoc na místě za poslední roky s názvem Tam, kde jsme nejvíce zapotřebí. V průběhu druhé poloviny roku 2022 byly fotografie vystaveny v prostorách senátu ČR, dále pak v rámci události k českému předsednictví v prostorách Kongresového centra či hotelu Diplomat v Praze. Výstavu bylo možné vidět i za hranicemi, a to v Belgii na Stálém zastoupení České republiky v Bruselu.

Fotografie jsou výsledkem práce tří fotografů, kteří aktivity obou programů dokumentovali: Adama Hříbala, Štěpána Lohra a Jana Mihalička. Zeptali jsme se jich, co pro ně spolupráce s programem MEDEVAC znamená.

Adam Hříbal

Jde předně o čest, že mohu dokumentovat skvělé lékaře a lékařky, sestry a další zdravotnický personál. Respekt a obdiv k jejich práci se každou další misí nebo školením prohlubuje. Zároveň mě spolupráce občas naplní i něčím, co by se dalo popsat jako hrdost. Pamatuji si, že když jsme byli v uprchlickém táboře Zaatari v Jordánsku a mezi několika vlajkami zemí, které tábor podporují, byla i ta česká, nějakou formu hrdosti jsem opravdu cítil. Je myslím nesmírně důležité, aby oba programy (MEDEVAC i Pomoc na místě) nadále fungovaly a rostly, protože jsem mnohokrát na vlastní oči viděl, jak zachraňují lidské životy.

Štěpán Lohr

Spolupráce s programem MEDEVAC pro mě znamenala především možnost z bezprostřední blízkosti sledovat práci špičkových českých zdravotníků v dost nestandardních, někdy až extrémních podmínkách. Pro fotografa je to unikátní příležitost.

Jan Mihaliček

Spolupráce s programem MEDEVAC mi dává příležitost fotografovat v dnešní době něco vzácně smysluplného. Vždy jsem měl blízko k humanitárním projektům a s MEDEVACem jsem v naprostém středu konkrétní pomoci. To, že mám šanci dokumentovat práci českých lékařů v zahraničí, mi umožňuje si uvědomit nejen jejich maximální profesionalitu, ale i jejich nadšení. Leckdy v hodně improvizovaných podmínkách podávají výkony, které jsou pro mě pokaždé znovu a znovu překvapující. Je jedno, zda to jsou traumatologové, onko-gynekologové či plastičtí chirurgové, vždy vidím to stejné zapálení pro jejich konkrétní obor, ale zároveň i obrovský vztah k obyčejnému člověku, k pacientovi. Stejně rád sleduju organizační tým MEDEVACu, který se snaží zabezpečit pro české lékaře ty nejlepší podmínky pro práci a logisticky maximalizovat míru účinnosti pomoci v jednotlivých zemích, i když to není vždy zcela jednoduché. Když vždy po návratu procházím vzniklé fotografie, dochází mi, jak moc lidem se podařilo změnit jejich život, který bez pomoci programu MEDEVAC byl velmi komplikovaný.

Co o nás napsali

Praha 2. července 2022 (Seznam zprávy) – Život 28letého Ukrajince Andreje Vovchuka se změnil v den, kdy se svým hasičským autem najel na minu. Po amputaci nohy a 12 operacích v Olomouci sbírá sílu k novému začátku. Do Česka se Andrej Vovchuk dostal díky programu MEDEVAC – zdravotně humanitárnímu projektu, který koordinuje Ministerstvo vnitra. Ukrajínští lékaři věděli, že jeho levou nohu zachránit lze a že by mu mohli pomoci právě čeští traumatologové, u kterých v minulosti absolvovali stáže.

Praha 26. března 2022 (ČT 24) – V rámci programu MEDEVAC se do ČR podařilo z Ukrajiny evakuovat 18měsíční holčičku, která utrpěla popáleniny na 60 % těla. Do péče českých lékařů se dostává v kritickém, ale stabilizovaném stavu. Na Ukrajině by jí nebylo možné kvůli válce poskytnout náročnou péči.

Praha 5. září 2022 (iROZHLAS) – Lékaři letos v rámci programu MEDEVAC absolvovali sedm zahraničních misí a operovali přes 500 pacientů. Někteří by bez jejich péče neměli šanci přežít. Lékařské týmy z pěti fakultních nemocnic, které pomáhaly například v Libanonu, Ghaně nebo Senegalu, za sebou mají gynekologické zákroky nebo operace zlomenin a očí. Přes program MEDEVAC pomáhá Česká republika i během války na Ukrajině. Od začátku ruské invaze tam zamířilo osm dodávek zdravotnického materiálu za více než osmnáct milionů korun. Jednalo se převážně o jehly, obvazy, gázy nebo krevní vaky.

6. listopadu 2022 (aktualne.cz) – Specifickou skupinou, na kterou se LWF a Diakonie zaměřují, jsou lidé s handicapem. V Dadaabu je na pohled patrné, že jich je větší množství než v obvyklé populaci. „Momentálně jsme identifikovali skupinu padesáti lidí s amputacemi. Celkově ale nemáme přehled, kolik lidí s handicapem je v tábore právě teď. A MEDEVAC je jediný významný projekt, který v současnosti aktivně pomáhá těmto lidem,“ vysvětluje Areba. Většina amputací je způsobena explozemi a střelnými zraněními, další vznikají kvůli nemocem, jako je například diabetes. LWF pracuje například i s třemi dětmi s amputovanými nohama po výbuších improvizovaných bomb. Areba pro ně zajišťuje výrobu protéz. „Jsme za příspěvek z Česka velmi vděční. Dává to nejzranitelnějším lidem naději,“ říká k tomu.

O programu Pomoc na místě

Program Pomoc na místě zřídila vláda České republiky dne 14. ledna 2015 usnesením č. 19. Od roku 2015 tento program pružně reaguje na aktuální situaci v oblasti migrace a nuceného vysídlení ve světě a poskytuje cílenou a efektivní asistenci vysídleným osobám a státům pod silnými migračními tlaky, a přispívá tak k prevenci nelegální migrace do Evropské unie a posílení bezpečnosti v evropském prostoru.

V červnu 2021 byla usnesením vlády České republiky č. 557 ze dne 21. června 2021 schválena aktualizovaná koncepce programu Pomoc na místě s názvem **Koncepce Programu Ministerstva vnitra Pomoc na místě jako nástroje vnější migrační politiky České republiky**. Hlavním cílem vzniku nové koncepce bylo vytvořit ucelený koncepční a metodický rámec, prostřednictvím kterého budou určovány priority Ministerstva vnitra pro program Pomoc na místě, jakožto nástroj vnější migrační politiky ČR.

Mezi základní cíle podpory definované aktuální koncepcí patří:

- 1. Ochrana a podpora nuceně vysídlených osob a dalších zranitelných osob v pohybu,**
- 2. Podpora azylových, migračních a integračních systémů států pod velkými migračními tlaky a**
- 3. Prevence nelegální migrace a obchodování s lidmi.**

Projekty financované z programu Pomoc na místě jsou implementovány v partnerství s jednotlivými zahraničními vládami, mezinárodními organizacemi či mezinárodními nevládními organizacemi. Pro zvýšení dopadu intervencí je snahou Ministerstva vnitra realizovat projekty ve spolupráci s ostatními členskými státy Evropské unie.

V letech 2015 až 2022 bylo z Pomoci na místě podpořeno celkem **63 projektů** ve **30 zemích**. Alokovaná částka poskytnutá na řešení migrační krize od roku 2015 činila **1,1 miliardy Kč**.

Pomoc na místě v roce 2022

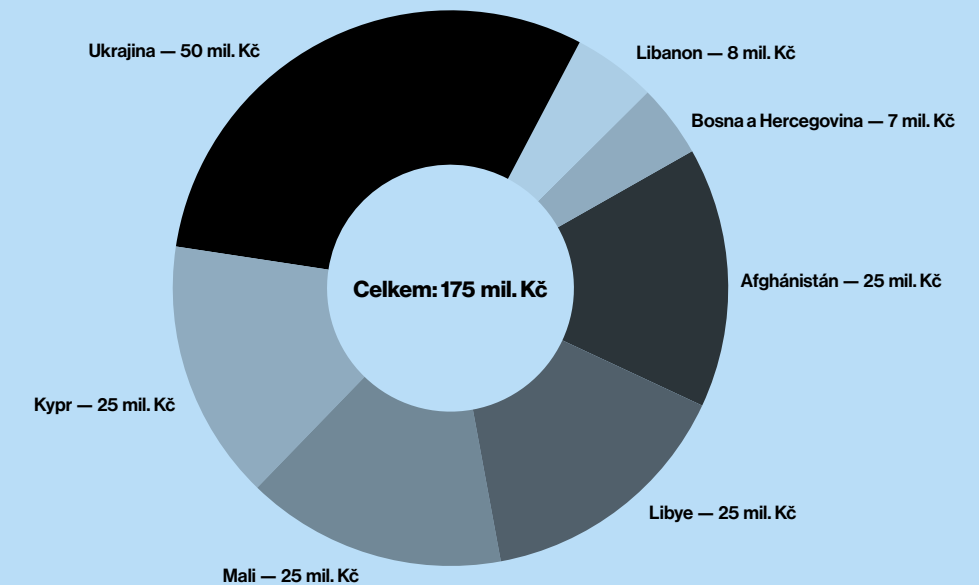
Rozpočet programu Pomoc na místě v roce 2022 činil **175 milionů Kč**.

V roce 2022 tak mohlo být v rámci programu **podpořeno 9 projektů v 7 zemích** – v Afghánistánu, Bosně a Hercegovině, Libanonu, Libyi, Mali, na Ukrajině a na Kypru, a to v souladu se stanovenými prioritami pro rok 2022 v zemích **na východní středomořské a západobalkánské migrační trase** (priorita č. 1), **v bezprostředním sousedství EU** (priorita č. 2), **na centrální středomořské migrační trase** (priorita č. 3) a **na západní středomořské migrační trase** (priorita č. 4). Peněžní dar na Kypr byl udělen jako první český příspěvek v návaznosti na tzv. Solidární deklaraci, která byla přijata většinou členských států Evropské unie (EU), včetně České republiky (ČR), dne 22. června 2022 jako základ tzv. dobrovolného solidárního mechanismu s evropskými státy jižního křídla (Itálii, Kyprem, Maltou, Řeckem a Španělskem) nejvíce zasaženými mig-

rací přes středomořské migrační trasy. Stejně tak jako v uplynulých letech, tak i v roce 2022 byla při podpoře projektů věnována zvláštní pozornost zranitelným skupinám osob, zejména dětem a mladistvým.

*Nad rámec stálého ročního rozpočtu a priorit byla v souvislosti s ruskou agresí na Ukrajině prostřednictvím programu Pomoc na místě realizována v roce 2022 též mimořádná pomoc Ukrajině a sousednímu Moldavsku, a to na základě usnesení vlády č. 131 ze dne 25. února 2022. Tímto usnesením bylo pro Ministerstvo vnitra vyčleněno dodatečných 150 milionů Kč, v rámci programu Pomoc na místě byly z těchto prostředků uděleny 4 peněžní dary v hodnotě **100 milionů Kč**. Další pomoc byla realizována prostřednictvím Stálého zdravotně humanitárního programu MEDEVAC.*

Graf: Rozdělení stálého rozpočtu dle zemí

Priorita č. 1:

Východní středomořská a západobalkánská migrační trasa

Podpora živobytí a reintegrace vnitřně vysídlených osob v Afghánistánu

Alokovaná částka: 25 milionů Kč

Implementační partner: Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR) a Rozvojový program OSN (UNDP)

Doba implementace: leden – prosinec 2022

Popis projektu: Projekt byl podpořen v reakci na převzetí moci v Afghánistánu hnutím Tálibán v srpnu 2021, kdy se v souvislosti s politickým a bezpečnostním vývojem v zemi dramaticky zhoršila humanitární situace afghánského obyvatelstva a vzrostlo riziko dalšího velkého vnitřního vysídlení a migrace z Afghánistánu do sousedních zemí. V době podpory projektu bylo vnitřně vysídlených téměř 10 % obyvatel země, tedy cca 3,8 milionu lidí.

Cílem společného projektu UNHCR a UNDP bylo stabilizovat vnitřně vysídlené obyvatele Afghánistánu a podpořit jejich živobytí v prvním místě vysídlení či podpořit jejich návraty a reintegraci do prioritních reintegračních zón

vytvořených implementačními partnery. Pomoc zahrnovala zlepšení přístupu k základním službám, podporu drobného podnikání, a to zejména žen, a vytváření mimořádných nouzových pracovních příležitostí formou „hotovost za práci („cash for work“). V rámci projektu byly podpořeny pracovní příležitosti pro více než 1.140 obyvatel Afghánistánu. Realizace projektu byla ukončena v prosinci 2022.

Podpora národního návratového systému Bosny a Hercegoviny

Alokovaná částka: 7 milionů Kč

Implementační partner: Mezinárodní centrum pro rozvoj migračních politik (ICMPD)

Doba implementace: listopad 2022 – říjen 2023

Popis projektu: Dle dat Ministerstva bezpečnosti Bosny a Hercegoviny přišlo do země v roce 2021 15.740 nelegálních migrantů a v prvních osmi měsících roku 2022 12.671 migrantů. Většina z těchto osob měla v plánu pokračovat dále do EU, nicméně velké procento migrantů uvízlo na území Bosny a Hercegoviny. Podpora dobrovolných a nucených návratů nelegálních migrantů a zamítnutých žadatelů o azyl do země původu je proto pro Bosnu a Hercegovinu, zemi ležící na západobalkánské migrační trase, klíčová.

Cílem pilotního projektu ICMPD je podpořit národní návratový systém Bosny a Hercegoviny. V jeho rámci bude vytvořen akční plán pro realizaci dobrovolných i nucených návratů a budou posíleny kapacity Ministerstva bezpečnosti a Služby pro záležitosti cizinců (SFA) pro samostatné provádění návratových operací. Pilotní projekt bude realizován do konce října 2023.

Podpora živobytí zranitelných libanonských a syrských farmářů v Libanonu

Alokovaná částka: 10 milionů Kč

Implementační partner: ADRA Europe

Doba implementace: červen 2022 – květen 2023

Popis projektu: Libanon v roce 2022 čelil a nadále čelí kombinované ekonomické, finanční a politické krizi. Libanonská libra ztratila v roce 2022 oproti americkému dolaru na hodnotě o více než 90 %, inflace v zemi přesahovala 295 %. V důsledku této nepříznivé ekonomické situace žije okolo 55 % libanonských domácností a až 91 % syrských domácností v Libanonu pod hranicí chudoby. Mnoho lidí ztratilo v důsledku krize práci a zdroj svých příjmů. Zajistit si živobytí při extrémně vysokých cenách základních potřeb je pro Libanonce a uprchlíky, kterých Libanon hostí okolo 855.000, stále více obtížné. Jako alternativu následně volí emigraci ze země.

Cílem projektu organizace ADRA je podpořit živobytí Libanonců a syrských uprchlíků v rurálních oblastech Libanonu. Cílem je zlepšit výtěžnou činnost drobných farmářů prostřednictvím posílení jejich kapacit (znalosti a materiální vstupy) a podpory odbytu jejich výrobků na místním trhu. Aktivita zahrnuje nákup koz a ovcí pro celkem 100 vybraných farmářů, finanční podporu 100 žen na nákup surovin pro výrobu zavařenin, školení v oblasti chovu koz a ovcí, zpracování potravin, výroby mléčných výrobků, hygienických předpisů, marketingu, účetnictví a financí. Projekt je realizován ve spolupráci s libanonskou organizací LOST (Lebanon Organization for Studies and Training), která se zaměřuje na podporu v oblasti živobytí již více než 20 let. Realizace projektu bude ukončena v květnu 2023.

Podpora odborného vzdělávání a pracovních příležitostí pro chudé Libanonce a syrské uprchlíky v Libanonu

Alokovaná částka: 8 milionů Kč

Implementační partner: Luteránská světová federace (LWF)

Doba implementace: červenec 2022 – prosinec 2023

Popis projektu: Jedná se o druhý podpořený projekt přispívající ke stabilizaci obyvatel Libanonu a prevenci jejich dalších migračních pohybů. Na rozdíl od projektu ADRA, který se zaměřuje na rurální oblasti, je projekt LWF zaměřen na chudinskou čtvrť v hlavním městě Bejrút.

Cílem projektu organizace LWF je rozšířit přístup ke kurzům odborného vzdělávání pro mladé a znevýhodněné dospělé v chudinské čtvrti Hay El Gharbeh v jižním Bejrútu, kde žije mnoho rodin syrských uprchlíků, ale též chudých Libanonců. Aktivita projektu zahrnuje zřízení nového výukového prostoru

v centru odborného vzdělávání, rozšíření stávajícího učebního oboru šití a zřízení nového ročního učebního oboru truhlářství. Plánované je též rozšíření výuky z 2 hodin na min. 4 hodiny denně a zařazení dalších učebních předmětů. Další aktivity zahrnují elektrifikaci výukového centra solárním systémem pro zajištění soběstačnosti v situaci nestálých dodávek elektrické energie. Výukové centrum též rozšíří aktivity generující příjem tak, aby aktivity šicího ateliéru a truhlářství užívaly min. 25 rodin. Během jednoho roku bude kurzy šití a truhlářství navštěvovat 50 mladých lidí ve věku 13 – 18 let. Projekt bude realizován do prosince 2023.

Priorita č. 2: Bezprostřední sousedství EU

Podpora vnitřně vysídlených osob na Ukrajině v souvislosti s ruskou agresí

Alokovaná částka: 25 milionů Kč

Implementační partner: Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR)

Doba implementace: červen – prosinec 2022

Popis projektu: V rámci programu Pomoc na místě byla pomoc Ukrajině v roce 2022 realizována nejen z dodatečně vyčleněných finančních prostředků Vládou ČR na naléhavou pomoc Ukrajině, ale též ze stálého ročního rozpočtu programu vyčleněného na bezprostřední sousedství EU.

Peněžní dar UNHCR podpořil vnitřně vysídlené osoby na Ukrajině v souvislosti s ruskou agresí. Z daru bylo podpořeno zajištění nezbytné ochrany vysídlených obyvatel, jejich ubytování a základní humanitární asistence – materiální i peněžní. Realizace byla ukončena v prosinci 2022.

Podpora ukrajinské Státní migrační služby a konzulárních úřadů v zahraničí

Alokovaná částka: 25 milionů Kč

Implementační partner: Mezinárodní centrum pro rozvoj migračních politik (ICMPD)

Doba implementace: listopad 2022 – červen 2025

Popis projektu: K 1. srpnu 2022, v době přípravy projektu, byla v EU udělena dočasná ochrana 3.937.475 osobám. Nejvíce v Polsku, Německu a ČR. Více než 6,6 milionu osob bylo k témuž datu vysídlených v rámci Ukrajiny. Přestože centrální státní úřady na Ukrajině fungují, jejich infrastruktura byla často v důsledku války poničena a tyto úřady potřebují urgentní podporu, aby mohly opět plně poskytovat služby svým občanům. Současně vznikla potřeba navýšit kapacitu konzulárních služeb poskytovaných vysídleným ukrajinským občanům v zahraničí.

ICMPD dlouhodobě spolupracuje s ukrajinskými institucemi v oblasti migrace a ochrany hranic, včetně Státní migrační služby. Cílem projektu je podpora ukrajinské Státní migrační služby při obnově její poničené infrastruktury a znovuzahájení poskytování všech služeb, mezi které patří zejména vydávání cestovních dokladů občanům Ukrajiny a pobytových oprávnění cizincům. V rámci projektu bude též ve vybraných členských státech EU rozšířeno poskytování informačních a konzulárních služeb ukrajinským občanům, mimo jiné poskytování informací o integraci v dané zemi a do budoucna též konzultace v oblasti dobrovolných návratů a reintegrace na Ukrajině. Tento projekt finančně podpořilo kromě ČR též Německo.

Priorita č. 3: **Centrální středomořská** **migrační trasa**

Podpora řízení ochrany hranic v Libyi

Alokovaná částka: 25 milionů Kč

Implementační partner: Mezinárodní centrum pro rozvoj migračních politik (ICMPD)

Doba implementace: leden – prosinec 2023

Popis projektu: V roce 2022 přijelo do EU přes centrální středomořskou migrační trasu více než 105.000 nelegálních migrantů, což je o 55 % více než v předešlém roce. Libye je jednou z nejfrekventovanějších tranzitních zemí na této migrační trase. Na konci roku 2022 hostila Libye více než 694.000 migrantů, přičemž více než polovina z těchto osob pocházela ze zemí subsaharské Afriky.

System řízení ochrany hranic v Libyi je stále na velmi nízké úrovni. Zodpovědnost za řízení ochrany hranic je stále rozdělen mezi několik ministerstev a jejich organizačních složek, neexistuje jeden koordinační zastřešující orgán. Libye též ještě nemá komplexní národní strategii na řízení ochrany hranic a s ní související akční

plán. Cílem projektu ICMPD je proto podpořit institucionální reformu libyjského systému řízení ochrany hranic. V rámci projektu bude vytvořena strategická cestovní mapa (tzv. roadmap) kroků vedoucích k realizaci nejdůležitějších systémových opatření. Dále bude vytvořena strategie řízení ochrany hranic a v neposlední řadě budou posíleny koordinační a operační kapacity klíčových libyjských institucí. Realizace projektu bude probíhat do prosince 2023.

Priorita č. 4: Západní středomořská migrační trasa

Ochrana a reintegrace dětí a mladistvých na cestě v Mali

Alokovaná částka: 25 milionů Kč

Implementační partner: Dětský fond OSN (UNICEF)

Doba implementace: červenec 2022 – červen 2024

Popis projektu: Projekt „Ochrana a reintegrace dětí a mladistvých na cestě v Mali“ navazuje na dvouletý projekt UNICEF v Mali s názvem „Ochrana dětí na cestě“, který podpořilo Ministerstvo vnitra z programu Pomoc na místě v roce 2019. V průběhu roku 2021 se počet vnitřně vysídlených osob v Mali zdvojnásobil a činil téměř 402.000 osob, 54 % z toho představovali děti a mladiství. Více než polovina Malijců ve věku 15 až 24 let je negramotných.

Pokračující dvouletý projekt UNICEF má za cíl ochránit a stabilizovat vysídlené děti a mladistvé v Mali a předejít tak jejich dalším migračním pohybům. Cílovou skupinu tvoří vnitřně vysídlené děti a mladiství, uprchlíci, dětští a mladiství mig-

ranti na cestě, děti a mladiství navrátilci. Mezi hlavní výstupy projektu patří poskytnutí ochrany a psychosociální podpory 4.000 dětí a mladistvých a výškolení 100 sociálních terénních pracovníků. Druhým výstupem je reintegrační podpora 200 mladistvých navracejících se do svých domovů. Reintegrační podpora bude zahrnovat například alfabetizační kurzy, odborné vzdělávací kurzy a podporu drobného podnikání. Realizace projektu bude probíhat do června 2024.

Mimořádné situace příspěvek v návaznosti na přijetí Solidární deklarace

Podpora dobrovolných návratů z Kyperské republiky v kontextu aktuálních zvýšených migračních toků

Alokovaná částka: 25 milionů Kč

Implementační partner: Ministerstvo vnitra Kyperské republiky

Doba implementace: říjen 2022 – únor 2023

Popis projektu: Jedná se o první český příspěvek členskému státu EU v rámci tzv. dobrovolného solidárního mechanismu vytvořeného v návaznosti na Solidární deklaraci přijatou v červnu 2022. V letech 2018 – 2021 požádalo o mezinárodní ochranu v Kyperské republice 41.738 osob, zatímco od začátku roku do července 2022 to bylo již 13.818 žadatelů, což z malého ostrovního státu činí zemi s největším počtem azylových žádostí v EU per capita. Velké procento žádostí o mezinárodní ochranu je zamítnuto, a proto Kypr neustále pracuje na zvýšení efektivity dobrovolných návratů neúspěšných žadatelů do země původu. Od ledna do července 2022 realizoval Kypr již 4.000 dobrovolných návratů.

Ministerstvo vnitra Kyperské republiky předložilo Ministerstvu vnitra ČR návrh projektu na podporu Kanceláře pro dobrovolné návraty, která je zřízena právě pod kyperským Ministerstvem vnitra. Z peněžního daru ČR bylo podpořeno poskytování informací o dobrovolných návratech mezi neúspěšnými žadateli o azyl na Kypru a hrazena doprava navrátilců do země původu.

Mimořádná pomoc Ukrajině

V souvislosti s ruskou agresí na Ukrajině schválila vláda ČR již dne 25. února 2022 svým usnesením č. 131 mimořádné finanční prostředky na naléhavou pomoc Ukrajině. Pro Ministerstvo vnitra bylo vyčleněno 150 milionů Kč, které byly v průběhu roku 2022 alokovány na pomoc Ukrajině v rámci programů Pomoc na místě a MEDEVAC.

V rámci programu Pomoc na místě byly ve velmi krátké době po zahájení války uděleny tři peněžní dary mezinárodním organizacím působícím na Ukrajině na podporu vnitřně vysídlených obyvatel, jejichž počet v průběhu roku 2022 rychle narůstal. V srpnu 2022 se počet vnitřně vysídlených obyvatel Ukrajiny pohyboval na rekordním čísle 6,6 milionů osob. Další peněžní dar byl poskytnutý ze stálého rozpočtu programu Pomoc na místě. Urgentní podpora zahrnovala zajištění přístupu k ubytování, potravinám a dalším základním potřebám, podporu zdravotní péče, vzdělání a zajištění ochrany pro nejvíce zranitelné skupiny osob, včetně dětí.

Jeden peněžní dar směřoval též na pomoc sousednímu Moldavsku, kam se přišlo ukrýt do bezpečí více než 300.000 obyvatel Ukrajiny. Podpora spočívala v posílení přijímacích kapacit této země, kde žije necelých 3,3 milionu obyvatel.

Implementační partner	Výše peněžního daru	Využití daru
Mezinárodní výbor Červeného kříže (ICRC)	25 mil. Kč	Podpora zdravotní péče a základních potřeb pro obyvatele Ukrajiny
Dětský fond OSN (UNICEF)	25 mil. Kč	Podpora dětí na Ukrajině – zajištění ochrany, zdravotní péče, podpora přístupu ke vzdělání, evakuace dětí v institucionální péči do bezpečných oblastí
Světový potravinový program OSN (WFP)	25 mil. Kč	Zajištění potravin pro vysídlené a válkou nejvíce postižené obyvatele Ukrajiny
Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR)	25 mil. Kč	Podpora vnitřně vysídlených osob na Ukrajině – zajištění nezbytné ochrany, ubytování a základní humanitární asistence (materiální i peněžní)
Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR)	25 mil. Kč	Podpora kapacit Moldavska v přijímání uprchlíků z Ukrajiny – podpora ubytovacích kapacit a základní humanitární asistence (materiální i peněžní)

Monitoring realizace projektů

Ministerstvo vnitra České republiky ve spolupráci se zastupitelskými úřady pravidelně provádí průběžný monitoring všech projektů podpořených z programu Pomoc na místě. Implementační partneři Ministerstvu vnitra předkládají průběžnou a závěrečnou zprávu z realizace projektů včetně přehledu čerpání rozpočtu.

Nad rámec toho koordinátoři programu Pomoc na místě též provádí podrobný monitoring aktivit a výstupů vybraných projektů přímo v místě realizace, a to ve spolupráci s příslušnými zastupitelskými úřady České republiky v dané zemi a místními partnery. V roce 2022 byla uskutečněna monitorovací cesta do Bosny a Hercegoviny, do Jordánska a do Libanonu.

Bosna a Hercegovina

Cílem cesty do Bosny a Hercegoviny realizované ve dnech 9. – 12. května 2022 byl monitoring projektu Mezinárodní organizace pro migraci (IOM) zaměřený na systematický sběr dat o migrantech na území Bosny a Hercegoviny mimo přijímací centra a podporu dobrovolných návratů migrantů do zemi svého původu. Tento projekt byl podpořený z programu Pomoc na místě v roce 2021 částkou 20 milionů Kč.

V rámci monitoringu navštívili zástupci Ministerstva vnitra a Velvyslanectví České republiky v Bosně a Hercegovině tři tranzitní přijímací centra spravovaná IOM ve spolupráci se Službou pro cizince Bosny a Hercegoviny (SFA) – centrum Borići, Ušivak a nově otevřené tranzitní přijímací centrum Lipa. Uskutečnila se též jednání se Službou pro cizince, s Ministerstvem bezpečnosti a zástupci z řad dalších donorů. Monitoring se zaměřil zejména na hlavní výstupy podpořeného projektu, tedy poskytování informací a konzultací v oblasti dobrovolných návratů, proces registrace migrantů v přijímacích centrech a sběr dat o migrantech na území Bosny a Hercegoviny, jejich analýzu a sdílení s dalšími zainteresovanými aktéry.

Jordánsko a Libanon

Ve dnech 20. – 24. června 2022 proběhla monitorovací mise do Jordánska a Libanonu. Koordinátorka programu Pomoc na místě se zúčastnila cesty pro členy Řídícího výboru Regionálního programu rozvoje a ochrany (RDPP) pro Blízký východ, který koordinuje Ministerstvo zahraničních věcí Dánska. ČR

přispěla do II. fáze RDPP pro Blízký východ v roce 2018 částkou 10 milionů Kč a byla tedy členem Řídícího výboru II. fáze programu, společně s Dánskem, Irskem, Švýcarskem a Evropskou komisí. Realizace aktivit v rámci této druhé fáze probíhala od října 2018 do prosince 2022, a to v Jordánsku, Libanonu a Iráku. Monitorovací cesta byla důležitá mimo jiné z důvodu zvažovaného příspěvku z programu Pomoc na místě do III. fáze programu RDPP pro Blízký východ v roce 2023.

V průběhu cesty navštívili účastníci několik podpořených projektů v Jordánsku a Libanonu a měli možnost hovořit s jejich příjemci. Monitoring se zaměřil na všechny tři hlavní oblasti podpory realizované v rámci RDPP – podporu živobytí pro syrské uprchlíky a hostitelskou komunitu, ochranu uprchlíků a dalších zranitelných osob a výzkum a prosazování trvalých řešení pro uprchlickou komunitu. Celkem bylo v rámci II. fáze RDPP realizováno 22 projektů, v průběhu monitorovací cesty měli členové Řídícího výboru možnost blíže se seznámit s 19 z nich. Mnoho projektů bylo realizováno místními jordánskými či libanonskými nevládními organizacemi. V průběhu celé realizace II. fáze programu RDPP byl využíván princip lokalizace, tj. realizace prostřednictvím místních nevládních organizací a posilování jejich kapacit. Realizace II. fáze programu skončila v prosinci 2022 a stanovené indikátory výstupů celého programu byly v mnohých případech překročeny. Na základě vyhodnocení monitoringu a programového dokumentu RDPP pro III. fázi se Ministerstvo vnitra na konci roku 2022 rozhodlo v podpoře RDPP pro Blízký východ pokračovat i v roce 2023.

Pomoc na místě v roce 2023

Priority programu Pomoc na místě pro rok 2023 berou stejně tak jako v předchozích letech v úvahu migrační a uprchlickou situaci na hlavních migračních trasách do Evropy. Rozpočet programu Pomoc na místě pro rok 2023 činí **150 milionů Kč**. Priority programu pro rok 2023 byly projednány mezirezortní pracovní skupinou a odsouhlaseny Vládou České republiky usnesením č. 165 ze dne 8. března 2023.

Priority pro rok 2023 jsou stanoveny zejména v návaznosti na tzv. Solidární deklaraci, která byla většinou členských států EU, včetně ČR, přijata dne 22. června 2022, jako základ tzv. dobrovolného solidárního mechanismu se středomořskými evropskými státy (Itálií, Kypr, Maltou, Řeckem a Španělskem), které jsou nejvíce zasaženy migrací přes středomořské migrační trasy.

V souladu s touto deklarací jsou priority směřovány do zdrojových, tranzitních a prvních přijímacích zemí migrace na hlavních migračních trasách do EU, tj. na východní, centrální a západní středomořské migrační trase s cílem prevence a omezení dalšího nekontrolovatelného pohybu osob do EU a pomoc evropským zemím v první linii vypořádat se s velkými migračními toky. Velká pozornost je též věnována západobalkánské migrační trase, která navazuje na východní středomořskou trasu a dění na této trase má přímý dopad na ČR.

Priorita č. 1: Západobalkánská a východní středomořská migrační trasa

Západobalkánská migrační trasa, která navazuje na východní středomořskou migrační trasu, v roce 2022 zaznamenala rekordní nárůst v příchozech nelegálních migrantů. Migranti pokračují z Řecka nejčastěji přes Severní Makedonii či Albánii a dále přes Srbsko, Černou Horu a Bosnu a Hercegovinu. Přes země západního Balkánu migranti většinou pouze tranzitují a snaží se sami či za pomoci převaděčských sítí dostat dále do Schengenského prostoru. Spolupráce se zeměmi západního Balkánu v oblasti ochrany hranic a boji proti nelegální migraci včetně pašování migrantů a obchodování s lidmi, v oblasti azylové politiky a integrace a též v otázce návratů je pro Českou republiku a Evropskou unii klíčová.

Východní středomořská trasa zahrnuje země Blízkého východu, kde z hlediska migrace do EU jsou významnými zdrojovými či tranzitními zeměmi především Irák, Írán, Jordánsko, Libanon, Sýrie a Turecko. Státy Blízkého východu hostí velký počet zejména syrských uprchlíků. Dle dat UNHCR žije i nadále v sousedních zemích 5,4 milionu Syřanů, z nichž nejvíce má na svém území Turecko, Libanon, Jordánsko a Irák. Přes tento region vede též cesta mnohých migrantů a uprchlíků z Afghánistánu, kteří vedle Syřanů tvoří druhou nejpočetnější skupinu žadatelů o azyl v EU. V roce 2022 byla východní středomořská migrační trasa vedoucí do Řecka a na Kypr po západobalkánské trase trasou s největším meziročním nárůstem.

Priorita č. 2: Centrální středomořská migrační trasa

Centrální středomořská trasa vedoucí na Maltu a do Itálie byla v roce 2022 nejfrekventovanější středomořskou migrační trasou. Dne 25. listopadu 2022 byl na mimořádné Radě pro spravedlnost a vnitřní věci (Rada JHA) představen Akční plán EU pro centrální Středomoří, který prezentuje prioritní oblasti spolupráce a prioritní země pro spolupráci v externí dimenzi. Mezi hlavní priority patří posilování kapacit a podpora zemí na centrální středomořské migrační trase zejména v těchto oblastech: ochrana hranic a řízení migrace, boj proti pašování migrantů a obchodování s lidmi, podpora návratů a reintegrace. Ministerstvo vnitra se dále účastní, koordinuje a vykazuje své příspěvky v rámci iniciativy Team Europe pro centrální středomořskou migrační trasu. V prvním čtvrtletí roku 2023 tato středomořská trasa zaznamenala další enormní nárůst počtu migrantů směřujících do Itálie a na Maltu.

Priorita č. 3: Západní středomořská migrační trasa

Západní středomořská migrační trasa směřuje do pevninského Španělska, do španělských enkláv Ceuta a Melilla a na Kanárské ostrovy. V roce 2022 jako jediná středomořská trasa zaznamenala pokles počtu nelegálních migrantů, nicméně i tato nižší čísla jsou velmi významná a je třeba i této trase věnovat i nadále velkou pozornost. Ministerstvo vnitra se proto účastní, koordinuje a vykazuje své příspěvky v rámci iniciativy Team Europe pro západní středomořskou migrační trasu.

Náš tým

Fakultní nemocnice Brno

Gynekologie
Traumatologie

Fakultní nemocnice Bulovka

Gynekologie
Plastická chirurgie

Fakultní nemocnice Královské Vinohrady

Plastická chirurgie
Popáleninová medicína
Traumatologie

Fakultní nemocnice Motol

Dětská kardiologie
ORL

Fakultní nemocnice Olomouc

Traumatologie

Institut klinické a experimentální medicíny Praha

Infektologie

Ústřední vojenská nemocnice

Oftalmologie

Všeobecná fakultní nemocnice Praha

Oftalmologie
Fyzioterapie
Traumatologie

Armáda České republiky

Traumatologie
Anesteziologie

DĚKUJEME VÁM!

Autoři fotografií:

Titulní strana: © UNHCR / Diana Zeyneb Alhindawi
Str. 2: © UNHCR / Oxygen Film Studio
Str. 3: © MV ČR
Str. 5: © Diakonie ČCE / Jiří Pasz
Str. 6—7: © Diakonie ČCE / Jiří Pasz
Str. 8: © Diakonie ČCE / Jiří Pasz
Str. 11: © MV ČR / Jan Mihaliček
Str. 12: © FN Bulovka
Str. 15: © MV ČR
Str. 16: © MV ČR
Str. 18: © MV ČR
Str. 19: © MV ČR / Jan Mihaliček
Str. 21: © MV ČR
Str. 22: © MV ČR
Str. 24: © FNKV

Str. 28—29: © MV ČR
Str. 30—31: © MV ČR / Jan Mihaliček, MV ČR
Str. 32—33: © UNHCR / Andrew McConnell, MV ČR, MV ČR / Jan Mihaliček, Diakonie ČCE / Jiří Pasz
Str. 34—35: © UNHCR / Chinar Media
Str. 36: © LWF
Str. 39: © UNHCR / Caroline Gluck
Str. 40: © LWF
Str. 43: © UNHCR / Artur Ulianytskyi
Str. 44: © MV ČR
Str. 46: © UNICEF
Str. 48: © UNHCR / Valerio Muscella
Str. 51 © IOM / MVČR
Str. 52: © IOM
Str. 54—55: © MV ČR / Jan Mihaliček

Vydalo Ministerstvo vnitra České republiky, odbor azylové a migrační politiky, 2023

Vytiskla tiskárna Ministerstva vnitra p. o., 2023

Všechny fotografie byly zveřejněny se svolením autorů

mvr.cz / medevacczech.cz

E-mail: medevac@mvr.cz

Facebook: [medevac.czech](https://www.facebook.com/medevac.czech)

Instagram: [medevac_czech](https://www.instagram.com/medevac_czech)

MEDEVAC czech

POMOC **NA** MÍSTĚ
CZECH